C/2025/1804

4.4.2025

P10_TA(2024)0045

Geneticky modifikovaná kukuřice MON 94804

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 26. listopadu 2024 o návrhu prováděcího rozhodnutí Komise o povolení uvedení produktů, které obsahují geneticky modifikovanou kukuřici MON 94804, sestávají z ní nebo jsou z ní vyrobeny, na trh podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 (D099729/02 – 2024/2841(RSP))

(C/2025/1804)

Evropský parlament,

— s ohledem na návrh prováděcího rozhodnutí Komise o povolení uvedení produktů, které obsahují geneticky modifikovanou kukuřici MON 94804, sestávají z ní nebo jsou z ní vyrobeny, na trh podle nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 (D099729/02),

— s ohledem na nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1829/2003 ze dne 22. září 2003 o geneticky modifikovaných potravinách a krmivech ([1]), a zejména na čl. 7 odst. 3 a čl. 19 odst. 3 uvedeného nařízení,

— s ohledem na hlasování Stálého výboru pro rostliny, zvířata, potraviny a krmiva podle článku 35 nařízení (ES) č. 1829/2003, které proběhlo dne 17. září 2024 a na němž nebylo přijato žádné stanovisko,

— s ohledem na článek 11 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 182/2011 ze dne 16. února 2011, kterým se stanoví pravidla a obecné zásady způsobu, jakým členské státy kontrolují Komisi při výkonu prováděcích pravomocí ([2]),

— s ohledem na stanovisko Evropského úřadu pro bezpečnost potravin (EFSA) ze dne 13. března 2024, které bylo zveřejněno dne 26. dubna 2024 ([3]),

— s ohledem na svá předchozí usnesení, kterými vyslovil námitku vůči povolení geneticky modifikovaných organismů (dále jen „GMO“) ([4]),

— s ohledem na čl. 115 odst. 2 a 3 jednacího řádu,

— s ohledem na návrh usnesení Výboru pro životní prostředí, veřejné zdraví a bezpečnost potravin,

A. vzhledem k tomu, že dne 14. února 2023 podala společnost Bayer Agriculture BV se sídlem v Belgii jménem společnosti Bayer CropScience LP se sídlem ve Spojených státech amerických žádost příslušnému vnitrostátnímu orgánu Nizozemska o uvedení potravin, složek potravin a krmiv, které obsahují geneticky modifikovanou kukuřici MON 94804, sestávají z ní nebo jsou z ní vyrobeny, na trh v souladu s články 5 a 17 nařízení (ES) č. 1829/2003 (dále jen „žádost“).

B. vzhledem k tomu, že žádost se rovněž vztahovala na uvádění produktů, které obsahují geneticky modifikovanou kukuřici nebo z ní sestávají, na trh pro jiná použití než v potravinách a krmivech, s výjimkou pěstování;

C. vzhledem k tomu, že dne 13. března 2024 přijal úřad EFSA kladné stanovisko, které bylo zveřejněno dne 26. dubna 2024 a v němž dospěl k závěru, že geneticky modifikovaná kukuřice je stejně bezpečná jako odpovídající konvenční produkt a testované geneticky nemodifikované odrůdy kukuřice, pokud jde o možné účinky na lidské zdraví, zdraví zvířat a životní prostředí;

([1]) Úř. věst. L 268, 18.10.2003, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2003/1829/oj.
([2]) Úř. věst. L 55, 28.2.2011, s. 13, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2011/182/oj.
([3]) Odborné stanovisko vědecké komise úřadu EFSA pro geneticky modifikované organismy vydané k posouzení geneticky modifikované kukuřice MON 94804 pro použití v potravinách a krmivech podle nařízení (ES) č. 1829/2003 (žádost GMFF-2022-10651), EFSA Journal 2024;22(4):8714, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8714.
([4]) Ve svém osmém volebním období přijal Parlament 36 usnesení a ve svém devátém volebním období přijal 38 usnesení o námitkách proti povolení GMO.

D. vzhledem, že tato geneticky modifikovaná odrůda kukuřice produkuje umělou miRNA, která selektivně potlačuje expresi dvou genů ze širší genové rodiny podílející se na biosyntetické dráze kyseliny giberelinové, a tím omezuje růst rostliny do výšky;

Nevyřešené otázky týkající se účinků umělé miRNA

E. vzhledem k tomu, že umělá miRNA působí nejen na geny, jejichž expresi má potlačovat, nýbrž má i jiné regulační funkce; vzhledem k tomu, že miRNA prochází v rostlině dalšími procesy, čímž dochází k interakci se specifickými rostlinnými enzymy; vzhledem k tomu, že její účinky se v mnoha případech neomezují pouze na cílový gen, ale často zahrnují metabolické kaskády několika stovek jiných genových funkcí;

F. vzhledem k tomu, že žadatel předložil pouze nedostatečné a neúplné údaje o interakcích mezi umělou miRNA, produktech dalších buněčných procesů, perzistenci těchto molekul v buňkách a jejich interferencích v dalších regulačních systémech;

G. vzhledem k tomu, že svůj závěr, že miRNA nepředstavují riziko toxicity pro člověka a zvířata, vyvodil úřad EFSA na základě předpokladu, že umělá miRNA se bude rychle rozkládat; existuje však několik studií, z nichž jednu dokonce úřad EFSA cituje na podporu svého tvrzení ([5]), podle kterých lze miRNA za přítomnosti určitých mechanismů nalézt v zažívacích traktech lidí a zvířat;

Nevyřešené otázky týkající se účinků snížené hladiny giberelinů

H. vzhledem k tomu, že – jak zdůrazňují odborníci z členských států ([6]) – gibereliny jsou důležitými regulátory různých fyziologických procesů v rostlinách;

I. vzhledem k tomu, že gibereliny neregulují pouze výšku rostlin, ale také klíčení a kvetení, podílejí se na regulaci tolerance stresu a jsou součástí komplexního regulačního propojení s jinými rostlinnými hormony v různých signalizačních drahách, např. fyziologických procesů ovlivňujících složení rostlin; vzhledem k tomu, že gibereliny se podílejí také na imunitní reakci rostlin na patogeny;

J. vzhledem k tomu, že žadatel většinu z vlivů na tyto různé procesy nezkoumal a věnoval se pouze potenciálním účinkům na klíčení, kvetení a hmotnost zrn;

K. vzhledem k tomu, že genová exprese a její dopad na produkci bioaktivních giberelinů a metabolismu byla zkoumána pouze v terénních podmínkách, které neobsahovaly zvláštní stresové faktory, přestože je známo, že kyselina giberelinová se podílí na mnoha biotických a abiotických reakcích na stres;

Snížení závislosti na dovážených krmivech

L. vzhledem k tomu, že z krize způsobená onemocněním COVID-19 a stále probíhající války na Ukrajině jsme si mimo jiné odnesli ponaučení, že Unie musí ukončit závislost na některých kritických materiálech; vzhledem k tomu, že předsedkyně Komise Ursula von der Leyenová v pověřovacím dopise žádá kandidáta na komisaře Christopha Hansena, aby prozkoumal způsoby, jak snížit dovoz kritických komodit ([7]);

Připomínky příslušných orgánů členských států a zúčastněných stran

M. vzhledem k tomu, že členské státy předložily úřadu EFSA během tříměsíčního období konzultací ([8]) mnoho kritických připomínek, týkajících se mimo jiné toho, že gibereliny jsou důležitými regulátory různých fyziologických procesů v rostlinách, zejména ve vztahu k biotickým a abiotickým stresorům, že data poskytnutá žadatelem jsou neúplná, pokud jde o posouzení potenciálního vlivu snížené hladiny giberelinů na tyto procesy, a že pokusy v terénních podmínkách nebyly dostatečně rozmanité; vzhledem k tomu, že členské státy rovněž kritizovaly nedostatek údajů

([5]) Dávalos, A., Henriques, R., Latasa, M. J., Laparra, M., & Coca, M. (2019). Literature review of baseline information on non-coding RNA (ncRNA) to support the risk assessment of ncRNA-based genetically modified plants for food and feed. EFSA Supporting Publications, 16(8), EN-1688. https://doi.org/10.2903/sp.efsa.2019.EN-1688.

([6]) Příloha 8 odborného stanoviska vědecké komise úřadu EFSA pro geneticky modifikované organismy vydané k posouzení geneticky modifikované kukuřice MON 94804 pro použití v potravinách a krmivech podle nařízení (ES) č. 1829/2003 (žádost GMFF-2022-10651), EFSA Journal 2024;22(4):8714, https://doi.org/10.2903/j.efsa.2024.8714.

([7]) https://commission.europa.eu/document/2c64e540-c07a-4376-a1da-368d289f4afe_en

([8]) https://efsa.onlinelibrary.wiley.com/action/downloadSupplement?doi=10.2903%2Fj.efsa.2024.8714&file=efs28714-sup-0008-Annex8.pdf.

o rizicích, která jsou spojena s možnou dlouhodobou stabilitou umělých miRNA v rostlině a s tím, že nikoli nevýznamnou část modifikované DNA lze nalézt v zažívacích traktech zvířat a lidí a že poskytnuté údaje neprokazují, že genový transfer z rostlin na baktérie je nepravděpodobný;

N. vzhledem k tomu, že nařízení (ES) č. 1829/2003 stanoví, že geneticky modifikované potraviny a krmiva nesmí mít nepříznivé účinky na zdraví lidí a zvířat či na životní prostředí, a požaduje, aby Komise při přípravě návrhu rozhodnutí vzala v úvahu všechny související právní předpisy Unie a jiné oprávněné faktory významné pro projednávanou záležitost;

Nedemokratické rozhodování

O. vzhledem k tomu, že v osmém volebním období přijal Parlament celkem 36 usnesení o námitkách týkajících se geneticky modifikovaných organismů: z toho 33 usnesení ve věci uvedení potravin a krmiv vyrobených z geneticky modifikovaných organismů na trh a 3 usnesení ve věci pěstování geneticky modifikovaných plodin v Unii; vzhledem k tomu, že v devátém volebním období přijal Parlament 38 usnesení, v nichž se vyslovil proti uvedení geneticky modifikovaných organismů na trh;

P. vzhledem k tomu, že Komise geneticky modifikované organismy nadále povoluje, ačkoli sama uznává, že v této oblasti existuje demokratický deficit, členské státy s udělením povolení nesouhlasí a Parlament proti tomu vyslovuje námitky;

Q. vzhledem k tomu, že pokud v odvolacím výboru nehlasuje pro udělení povolení kvalifikovaná většina členských států, má Komise podle platných předpisů možnost rozhodnout, že povolení neudělí, takže není nutné provádět žádné legislativní změny ([9]);

R. vzhledem k tomu, že hlasování Stálého výboru pro rostliny, zvířata, potraviny a krmiva dne 17. září 2024 podle článku 35 nařízení (ES) č. 1829/2003 nevedlo k vydání žádného stanoviska, což znamená, že povolení nepodpořila kvalifikovaná většina členských států;

1. domnívá se, že návrh prováděcího rozhodnutí Komise překračuje prováděcí pravomoci stanovené v nařízení (ES) č. 1829/2003;

2. domnívá se, že návrh prováděcího rozhodnutí Komise není v souladu s právními předpisy Unie, neboť není slučitelný s cílem nařízení (ES) č. 1829/2003, který podle obecných zásad stanovených v nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ([10]) spočívá ve vytvoření základních předpokladů, které by umožnily zajistit vysokou úroveň ochrany lidského života a zdraví, jakož i zdraví a dobrých životních podmínek zvířat, a ochrany zájmů v oblasti životního prostředí a zájmů spotřebitelů v souvislosti s geneticky modifikovanými potravinami a krmivy a současně zajistit účinné fungování vnitřního trhu;

3. vyzývá Komisi, aby vzala návrh prováděcího rozhodnutí zpět a předložila výboru nový návrh;

4. považuje za pozitivní, že Komise v dopise poslancům ze dne 11. září 2020 konečně uznala, že při rozhodování o povolení geneticky modifikovaných organismů je třeba zohledňovat otázku udržitelnosti ([11]); vyjadřuje však hluboké zklamání nad tím, že Komise dovoz geneticky modifikovaných organismů do Unie nadále povoluje, a to navzdory námitkám Parlamentu a navzdory tomu, že většina členských států hlasuje proti;

5. znovu naléhavě vyzývá Komisi, aby zohlednila závazky Unie podle mezinárodních dohod, jako je Pařížská dohoda o klimatu, Úmluva OSN o biologické rozmanitosti a cíle OSN v oblasti udržitelného rozvoje; opětovně žádá, aby byla k návrhům prováděcích aktů vždy připojena důvodová zpráva uvádějící, jakým způsobem v nich bude naplněna zásada „neškodit“ ([12]);

6. pověřuje svou předsedkyni, aby předala toto usnesení Radě a Komisi, jakož i vládám a parlamentům členských států.

([9]) Podle čl. 6 odst. 3 nařízení (EU) č. 182/2011 Komise „může“, nikoli „musí“ přistoupit k vydání povolení, pokud se v odvolacím výboru kladně nevysloví kvalifikovaná většina členských států.

([10]) Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 178/2002 ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin (Úř. věst. L 31, 1.2.2002, s. 1, ELI: http://data.europa.eu/eli/reg/2002/178/oj).

([11]) https://tillymetz.lu/wp-content/uploads/2020/09/Co-signed-letter-MEP-Metz.pdf.

([12]) Usnesení Evropského parlamentu ze dne 15. ledna 2020 o Zelené dohodě pro Evropu (Úř. věst. C 270, 7.7.2021, s. 2), bod 102.